



unicef  
for every child



75



Κανένας δεν αφήνει την πατρίδα του,  
εκτός αν πατρίδα είναι το στόμα ενός καρχαρία...

Ουαράν Σάιο

# ΜΠΑΙΝΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

τα παιδιά με  
προσφυγικό/μεταναστευτικό  
υπόβαθρο στο σχολείο

Δεκέμβριος 2020

Ιανουάριος 2021

Σιμόπουλος Γιώργος

Κατσίνα Τατιάνα

 [www.teach4integration.gr](http://www.teach4integration.gr)

## ► Teach4integration

Δράσεις για την εκπαίδευση παιδιών  
με μεταναστευτικό - προσφυγικό υπόβαθρο

**unicef**   
for every child

75

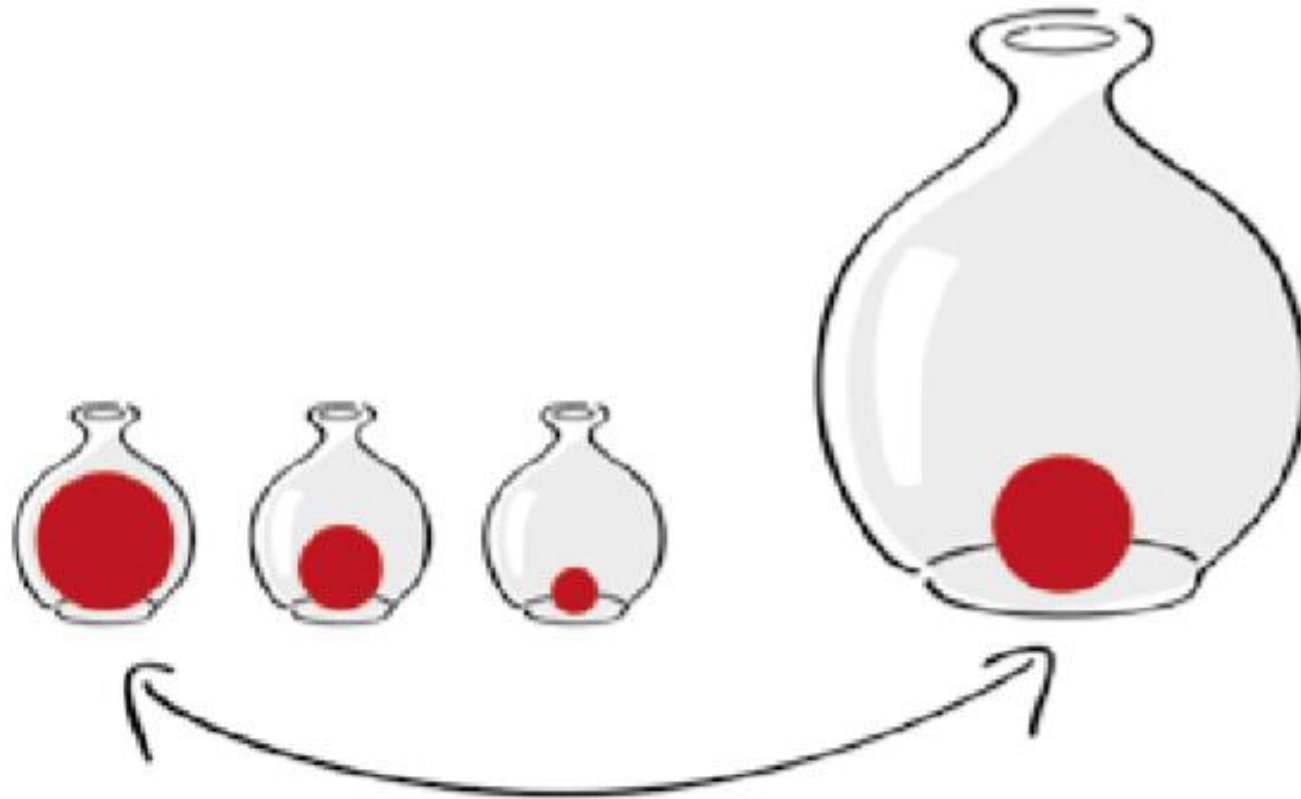
# Χαρακτηριστικά μαθητών

---

- Χαμηλό επίπεδο **ελληνομάθειας**
- **Απουσία κοινού γλωσσικού κώδικα** επικοινωνίας
- **Πιθανή έλλειψη γραμματισμού** στη μητρική τους γλώσσα
- Συχνά **μεγάλα διαστήματα** αποσχολειοποίησης
- **Τραύμα και ανθεκτικότητα**



## Η ψυχική ανθεκτικότητα του παιδιού



Πηγή: Παπαδάτου, Δ. & Καμπέρη, Ε. (2013) κατόπιν προσαρμογής από J. Stokes (2004)

# Στόχοι



- **Επικοινωνιακές δεξιότητες**
- **Γραμματισμός**
- **Εξοικείωση με τη σχολική πραγματικότητα**
- **Κοινωνική ένταξη - προσαρμογή**



# 1ο μάθημα



Τι κάνω;

Πώς το κάνω;

Με ποια σειρά;

# Ανάγκες



- Ασφαλές περιβάλλον
- Σχέσεις εμπιστοσύνης
  - Ενσυναίσθηση
    - Αποδοχή
    - Ακρόαση

Αξία συναισθηματικής σχέσης

---

# 1ο βήμα



Γνωριμία







## 2ο βήμα



Συμβόλαιο τάξης

-

Κανόνες συμβίωσης





## 3ο βήμα



### Κοινός κώδικας επικοινωνίας



#### • Τι λέμε;

##### • Λέξεις

- - Επιβράβευση
- - Από αλληλεπίδραση
- - Από Γ1 μαθητών

#### • Τι ακούμε;

- φωνή
- τόνος
- ένταση

#### • Τι βλέπουμε;

- εκφράσεις προσώπου
- χειρονομίες
- στάση του σώματος















**Πόσο εύκολα  
μαθαίνω μία γλώσσα;**





Επιλέξτε μια από τις γλώσσες που δεν ξέρετε. Ακούστε το ηχητικό αρχείο ΜΙΑ φορά και επαναλάβετε. Ακούστε ξανά αν χρειαστεί. Η φράση που θα ακούσετε σημαίνει περίπου **“Γεια σου. Με λένε (όνομα). Τι κάνεις;”**

(Αλβανικά)		(Ρουμανικά)	
(Αραβικά)		(Ρωσικά)	
(Βουλγαρικά)		(Σερβικά)	
(Γεωργιανά)		(Φαρσί)	
(Κινεζικά)		(Σουηδικά)	

Πηγή: "Volunteering with refugees", Cambridge Assessment English & Crisis Classroom. [www.futurelearn.com](http://www.futurelearn.com)

Προσαρμογή στα ελληνικά και συλλογή ηχητικών αρχείων: Ο. Δήμα & Τ. Κατσίνα

## και η γραφή;

Αλβανικά:	Përshendetje! Jam Ari. Si je? / Tskemi! Me kiunaine Jeorjia. Si jeni?
Αραβικά:	مرحباً، اسمي شادي، كيف حالك؟
Βουλγαρικά:	Здравейте! Аз казвам Александра. Какво правиш?
Γεωργιανά:	გამარჯობათ, მე მქვია გიორგი, როგორ ბრძანდებით?
Κινεζικά:	你好, 我是Gina, 你好吗?
Ρουμανικά:	Salutare! Maa numesk Iannis. Tse mai fatseti?
Ρωσικά:	Привет! Меня зовут Ирина. Как дела?
Σερβικά:	Здраво. Зовем се Ђурђија. Како си, шта има ново?
Σουηδικά:	Hej! Jag heter Anna. Hur mår du?
Φαρσί:	حالت چطورہ ؟ . اسم من هانيہ است. سلام



Τι σας δυσκόλεψε στην άσκηση;  
Τι θα μπορούσε να σας βοηθήσει;  
Τι χρειαζόσασταν;

**Τι κάνω για να βοηθήσω τους μαθητές;**

---

# Πώς μπορώ να βοηθήσω;



- Μιλάω αργά
- Δίνω λίγες νέες πληροφορίες τη φορά
- Κάνω παύσεις μεταξύ των (ομάδων) λέξεων
- Επαναλαμβάνω
- Δίνω έμφαση με τη φωνή μου
- ακουστικό/προφορικό ΠΡΙΝ από το γραπτό
- Ενισχύω με οπτικό υλικό





Τι ακούω;  
Και τι να  
κάνω;



Μπουσιλί;

Μιλί;

Θίλου ίνα μπουρτουκάλι

Δεν είναι  
μαθησιακή  
δυσκολία



Η απουσία του [e] οδηγεί στην  
αντικατάστασή του από το [ι] [μιλινι]

Η απουσία του [o] οδηγεί στην  
αντικατάστασή του από το [u]

Η απουσία του [p] οδηγεί στην  
αντικατάστασή του από το [b]  
[μπουσιλίλι]

ΜΑΘΗΜΑ 4ο



Ακούω και



διαβάζω.

αΑ



άλογο

μΜ



μήλο

λΛ



εΕ

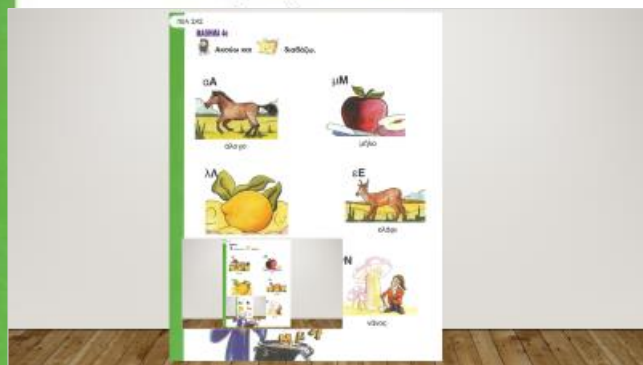


ελάφι

νΝ



νάνος





<b>A, α</b>	Με λένε Αλί.
<b>E, ε</b>	Με λένε Ελάρ.
<b>I, ι</b>	Με λένε Ίσρα.
<b>O, ο</b>	Με λένε Ομάρ.
<b>A, λ</b>	Με λένε Λένα.
<b>M, μ</b>	Με λένε Μαρία.
<b>N, ν</b>	Με λένε Νίκο.
<b>P, ρ</b>	Με λένε Ραμά.
<b>S, σ, ς</b>	Με λένε Σίμα.
<b>T, τ</b>	Με λένε Τασία.
<b>Φ, φ</b>	Με λένε Φατιμά.

### Συμπληρώνω τα γράμματα

1. Με λ\_νε Ομ\_ρ. Εσ\_να;  
Ε\_ένα με \_ένε Φατιμ\_.
2. Με λέ\_ε Τα\_ία. Ε\_ένα;  
Εμ\_να με λέ\_ε Α\_ί.
3. Με \_ένε Νί\_ο. Εσέ\_α;  
Εμέν\_ με λ\_νε Ίσ\_α.

## Αλλάξτε τις εκφωνήσεις

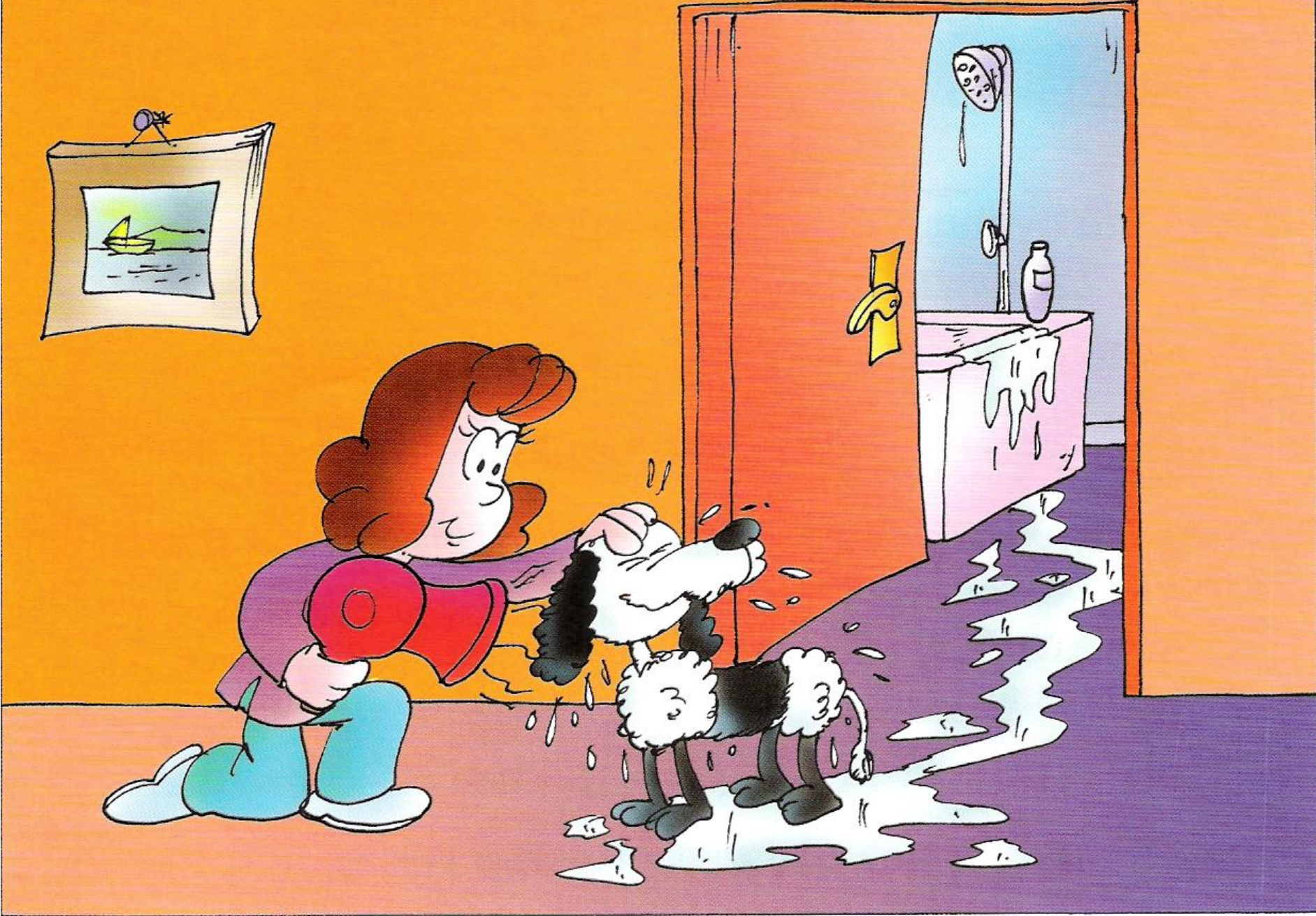


- 1. Αντιστοιχίστε τις ερωτήσεις της στήλης Α με τις απαντήσεις στη στήλη Β.
- 2. Να συμπληρώσετε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος.
- 3. Ακούστε τον διάλογο και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.
- 4. Παρατηρήστε τις εικόνες και ταιριάζτε τις με τις σωστές λέξεις.
- 5. Αντιγράψτε τις λέξεις του πίνακα.
- 6. Ενώστε τις τελείες για να σχηματίσετε τα γράμματα.
- 7. Διαβάστε το κείμενο, χωρίστε τις λέξεις και βάλτε τόνους.
- 8. Θα μπορούσατε να μου πείτε την απάντηση στην ερώτηση 10 του φυλλαδίου;
- 9. Αν ήσουν ο πρωταγωνιστής της ιστορίας, τι θα έλεγες;
- 10. Συνεργαστείτε με τον διπλανό σας και προσπαθήστε να βρείτε έναν πιθανό τίτλο για την εικόνα της ιστορίας.

**Ποια από τα παρακάτω θέματα/δραστηριότητες θα κάνατε στην τάξη σας και ποια θα αποφεύγατε;**



- 1. Ζωγραφίζω το οικογενειακό μου δέντρο και μιλάω για την οικογένειά μου
- 2. Φτιάχνουμε φρουτοσαλάτα
- 3. Ένα ταξίδι που έκανες πρόσφατα (Ένα ταξίδι με πλοίο...)
- 4. Η πρώτη φορά που...
- 5. Παιχνίδι ρόλων: κλείνω εισιτήρια σε ταξιδιωτικό γραφείο και τηλεφωνώ σε ένα ξενοδοχείο για να κλείσω δωμάτιο για διακοπές
- 6. Φτιάχνω τη λίστα με τα ψώνια που χρειαζόμαστε από το σούπερ μάρκετ
- 7. Παρουσιάζω στην τάξη μου πώς χαιρετάω στη χώρα μου
- 8. Κλείνω ραντεβού στον γιατρό
- 9. Κλείνω τραπέζι σε ένα καλό εστιατόριο
- 10. Σε ομάδες ζωγραφίζουμε /φτιάχνουμε με lego το σπίτι που θα θέλαμε να μείνουμε
- 11. Συμπληρώνω τα στοιχεία μου στην κάρτα
- 12. Διαβάζω τα δρομολόγια και βρίσκω πώς θα πάω εκεί που θέλω
- 13. Βλέπω το σκίτσο, ακούω τη μουσική και γράφω τι λένε οι χαρακτήρες





**Εκπαιδευτικός:** Λοιπόν παιδιά, τι βλέπετε σε αυτήν την εικόνα; (τους δείχνει την εικόνα της σελίδας 18)

**Μουράτ:** Κυρία, ισκύλη...

**Εκπαιδευτικός:** Τι ισκύλη;

**Εντρίτ:** Κυρία, μπάνιο...

**Εκπαιδευτικός:** Ναι, ποιος είναι στο μπάνιο;

**Γιούλια:** Κυρία, Γκούφη...

**Εκπαιδευτικός:** Μπράβο, Γιούλια... Το διάβασες δίπλα, ε; Τι είναι λοιπόν ο Γκούφη;

**Πάολο:** Κσύλο κυρία...

**Εκπαιδευτικός:** Τι ξύλο; Ξύλο είναι αυτό (τους δείχνει τον πίνακα) και αυτό (τους δείχνει την καρέκλα). Και λέμε και «θα φας ξύλο» (κάνει τη σχετική χειρονομία).

Για να ακούσω... Τι είναι ο Γκούφη; Ερβίν;

**Ερβίν:** Σκύλο, κυρία.

**Εκπαιδευτικός:** **Σκύλος.** Ο Γκούφη είναι σκύλος. Με -ς στο τέλος. Τα είπαμε αυτά.

Ονομαστική: Ο Γκούφη είναι σκύλος. Αιτιατική: Εγώ βλέπω το σκύλο.

**Λιαν:** Κυρία, εγώ έχω σκύλος... πιο μεγάλη...

**Εκπαιδευτικός:** Αχ, Λιαν, πάλι λάθος το κάνεις... Τώρα το είπαμε... «Εγώ έχω σκύλο». Δεν το καταλαβαίνετε; Αιτιατική θέλει. «Εγώ έχω σκύλο, πιο μεγάλο». Όχι «μεγάλη», εντάξει;

**Μουράτ:** Κυρία, εμένα δύο σκύλο είναι... μπαμπά μου...

**Εκπαιδευτικός:** Τι λες τώρα, Μουράτ; Αυτό είναι όλο λάθος...

**Μουράτ:** Αλήθεια, κυρία... εμένα μπαμπά μου είναι δύο σκύλο...

**Εκπαιδευτικός:** Έλα, Μουράτ. Ο μπαμπάς σου δεν είναι σκύλος, άνθρωπος είναι (γέλια). Και όταν λες δύο, δε μπορείς να πεις «δύο σκύλο». Τι πρέπει να πεις;

**Έλτον:** Δύο σκύλοι...

**Εκπαιδευτικός:** Και πώς το γράφω το /i/ στο τέλος;

**Έλτον:** Όμικρον γιώτα, κυρία.

**Εκπαιδευτικός:** Μπράβο Έλτον. Πάμε να διαβάσουμε το κείμενο τώρα...

**Σάρα:** Κυρία, εγώ γατούλα...

**Εκπαιδευτικός:** Εντάξει, Σάρα. Εσύ έχεις γατούλα, έ; Μην ξεχνάς το «έχω». Για να διαβάσουμε τώρα. Ποιος θα διαβάσει;

**Σάρα:** Κυρία, εσένα αρέσεις γάτα ή σκύλο;

**Εκπαιδευτικός:** «Εσένα σου αρέσει η γάτα ή ο σκύλος»... Έτσι, ρωτάμε... Λοιπόν, διαβάζουμε τώρα....

# Ο Αλεξέι διαβάζει το κείμενο...

**Αλεξέι:** Όταν ρουτάνε...

**Εκπαιδευτικός:** Ρωτάνε...

**Αλεξέι:** Όταν ρουτάνε...

**Εκπαιδευτικός:** Πες το μαζί μου: Ρωτάνε... (Ο Αλεξέι επαναλαμβάνει).

**Αλεξέι:** Όταν ρωτάνε ένα παιδί για το αγκαπημένο του...

**Εκπαιδευτικός:** Το αγαπημένο, όχι αγκαπημένο...

**Αλεξέι:** ... για το αγαπημένο του ζωάκι...

# Συνέχεια...

**Εκπαιδευτικός:** Τι είναι, παιδιά, «αγαπημένο»;

**Σάρα:** Που αγάπει...

**Εκπαιδευτικός:** Ποιος αγαπάει;

**Σάρα:** Εγώ...

**Εκπαιδευτικός:** Τι αγαπάς εσύ;

**Σάρα:** Γατούλα μου...

**Εκπαιδευτικός:** Είπαμε να μιλάμε με προτάσεις. «Εγώ...»

**Σάρα:** Εγώ αγάπω γατούλα μου...

**Εκπαιδευτικός:** Όχι αγάπω... Αγαπάω. Ή αγαπώ. Εντάξει; Ελάτε να κλίνουμε το αγαπάω πάλι παιδιά. Εγώ;

**Όλη η τάξη:** Αγαπάω...

**Εκπαιδευτικός:** Εσύ;

**Όλη η τάξη:** Αγαπάς...

**Εκπαιδευτικός:** Αυτός;

**Όλη η τάξη:** Αγαπά...

**Εκπαιδευτικός:** Και αγαπάει, ε; Λοιπόν, Σάρα, η γατούλα σου είναι...

**Σάρα:** Αγαπάει...

**Εκπαιδευτικός:** Όχι αυτό... Η γατούλα σου είναι αγαπημένη. Ο σκύλος σου Μουράτ;

**Μουράτ:** Αγαπημένι

**Εκπαιδευτικός:** Η γατούλα είναι αγαπημένη, ο σκύλος αγαπημένος. Θηλυκό, αρσενικό, το θυμόμαστε έ; Συνέχισε Αλεξέι...

# Ρητοί και προφανείς στόχοι

Να υποστηρίζουμε στην πράξη αυτό που κάνουμε: αν ο στόχος είναι η παραγωγή προφορικού λόγου δε διορθώνουμε όλες τις «λάθος» παραγωγές.

Αν θέλουμε να διδάξουμε ένα γραμματικό φαινόμενο δεν εστιάζουμε σε όλα τα γραμματικά φαινόμενα που μπορεί να υπάρχουν σε μια φράση.

Δίνουμε χρόνο για αυτοδιόρθωση και ετεροδιόρθωση και προσφέρουμε «στηρίγματα».

Εμπλέκουμε τους μαθητές μας



# λεξιλόγιο

Η παγίδα της διδασκαλίας του λεξιλογίου –  
το λεξιλόγιο ως εύκολη λύση


Αποφεύγω να διδάσκω λεξιλόγιο χωρίς να το  
συνδέω με γλωσσική χρήση, επικοινωνία,  
αλληλεπίδραση...

Το κριτήριο δεν είναι αν οι μαθητές μπορούν να  
ταυτίσουν μια εικόνα με μια λέξη (φράουλα),  
αλλά αν μπορούν να επικοινωνήσουν – να  
αλληλεπιδράσουν (Σου αρέσουν οι φράουλες;).

# Ποιο είναι το πρόβλημα;

Now you know all the i, the o and e... So, γράφω:

σπουδαίος  
ζωολογικός κήπος  
ευρωπαϊκός  
μουσείο  
ροκανίζει  
κυλικείο  
ηφαίστειο  
φάλαινα  
χελώνα  
σημαία



## Ενδιάμεση γλώσσα και μεταγλώσσα

- «Ο πατέρας, father, η μητέρα, mother, ο αδερφός, brother» κοκ. «Θα τα ξαναπούμε. Ποιος δεν καταλαβαίνει;».
- (...) «Ο πατέρας είναι αρσενικό, man, είναι άντρας»
- «Ο σύζυγος, η σύζυγος. It' s the same word with different article. Κατανοητό; Το καταλάβατε;».

## Σημεία - κλειδιά

---

Ανάπτυξη δεξιοτήτων γραμματισμού

---

Έμφαση στην πλήρη κατανόηση

---

Παιγνιώδες κλίμα – σχέσεις

---

Έμφαση στον προφορικό λόγο

---

Εστίαση σε επικοινωνιακά χρήσιμες εκφράσεις

---

Επεξεργασία της εικόνας – δυναμικές ερωτήσεις

---

Αλληλεπίδραση – παιχνίδια ρόλων

---

Απλοποίηση των σχολικών κειμένων

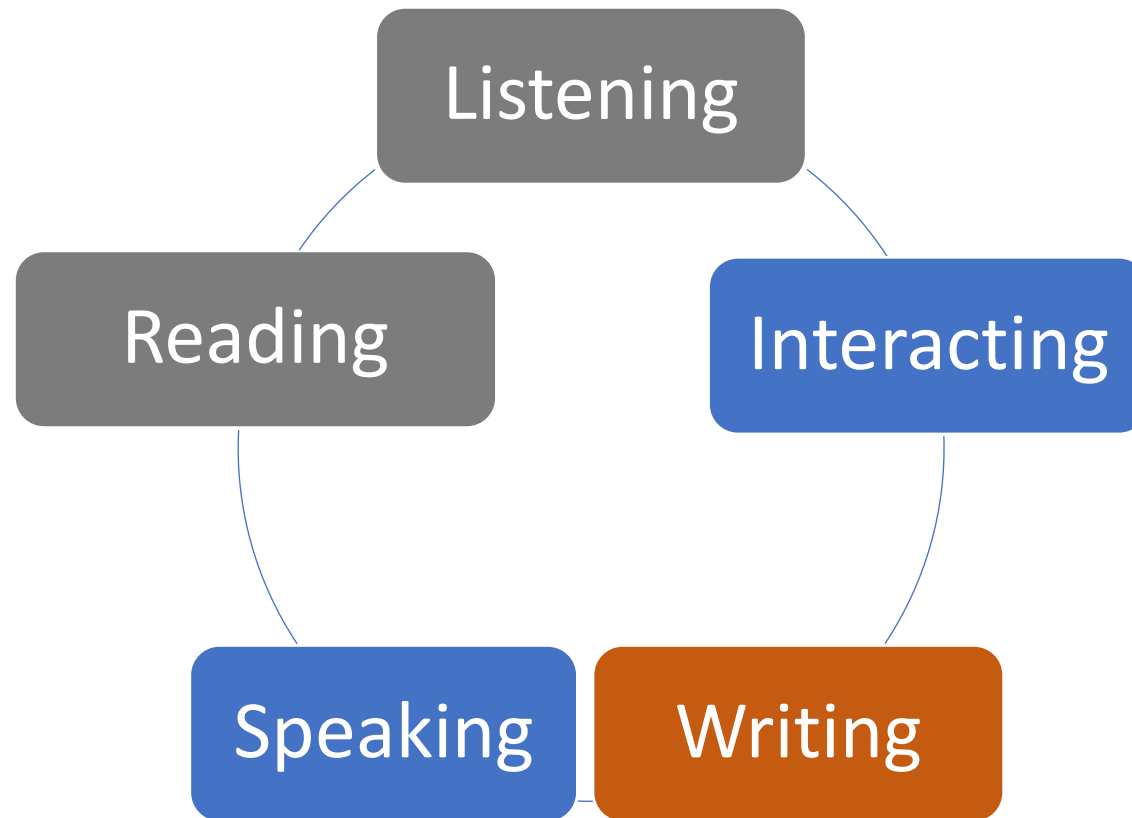
---

Δυναμική επεξεργασία του λάθους και σκαλωσιές

## Τι να αποφύγω;

- Την εξήγηση που είναι πιο δύσκολη από αυτό που εξηγώ
- Τους κανόνες και τη μεταγλώσσα:  
Η διδασκαλία του συστήματος θα γίνει μέσα από τη χρήση και την κατάκτηση δομών που εξυπηρετούν ανάγκες επικοινωνίας
- Την ενδιάμεση γλώσσα, όταν δεν είναι η μόνη λύση...
- Εργάζομαι στην κατεύθυνση της αυτονομίας του μαθητή – δεν καλλιεργώ την εξάρτηση

# COMMON EUROPEAN FRAMEWORK FOR REFERENCE OF LANGUAGE



Τι να μη λείπει...

- Το πέρασμα από όλες τις δεξιότητες:  
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ, ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ  
ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ  
ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ, ΠΑΡΑΓΩΓΗ  
ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ  
ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ
- Το πέρασμα από τουλάχιστον τρία επίπεδα  
διαχείρισης της τάξης:  
ΚΥΚΛΟΣ,  
ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ  
ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΜΙΚΡΕΣ ΟΜΑΔΕΣ,  
ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΖΕΥΓΑΡΙΑ (παιχνίδια ρόλων),  
ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

# (Συν)εργασία στην τάξη





Ανατροφοδότηση

Επιμένουμε στην **καταγραφή** (προφορική, γραπτή ή και τα δύο) των βασικών στοιχείων του μαθήματος πριν τελειώσει μια συνάντηση: Ζητάμε από τους μαθητές, ατομικά, σε ζευγάρια ή σε ομάδες, να καταγράψουν 10 καινούριες λέξεις, 5 καινούριες εκφράσεις κ.ο.κ. που έμαθαν σε αυτό το μάθημα και που θα ήθελαν να θυμούνται.

Τεχνικές που  
βασίζονται στο  
διάλογο, στην  
προφορική  
επικοινωνία, στην  
τέχνη, τη  
δημιουργικότητα,  
την κίνηση

- Παιχνίδια ρόλων
- Καταιγισμός ιδεών
- Προσομοιώσεις
- Συνεντεύξεις
- Επίλυση προβλημάτων
- Debate-αντιπαραθετική συζήτηση
- Αφήγηση ιστοριών
- Μίμηση (βουβή ή με φωνή)
- Θεατρικό παιχνίδι
- Χορός, μουσική
- Κατασκευές, ζωγραφική, επιτραπέζια, κολλάζ
- Ταινίες, βίντεο, φωτογραφία
- Σπορ

# Αναστοχασμός

## - Τι έμαθα;

Στο τέλος κάθε συνάντησης αφιερώνουμε πέντε λεπτά για προσωπικό αναστοχασμό: Σκεφτείτε και καταγράψτε ποιοι μαθητές βοηθήθηκαν να αναπτύξουν κάποια γλωσσική δεξιότητα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν σε πραγματικές συνθήκες.

Σημειώνουμε δυο πράγματα που πήγαν καλά στη συγκεκριμένη συνάντηση και δύο που θα μπορούσαμε να είχαμε διαχειριστεί διαφορετικά.

Καλούμε συναδέλφους στην τάξη μας, ανταλλάσσουμε ιδέες και πρακτικές.

Διδασκαλία,  
ρυθμός και  
διαχείριση  
τάξης

---

Δε διδάσκω μόνο το γραπτό λόγο.

---

Δεν κάνω μόνο γραμματική και δομικές ασκήσεις.

Οι στόχοι μου αφορούν δεξιότητες επικοινωνίας και χρήσης της γλώσσας

---

Δεν εξαντλώ το χρόνο με μία μόνο δραστηριότητα.

---

Δεν προχωράω συνεχώς παρακάτω.

---

Δεν παρουσιάζω πολλά διαφορετικά θέματα σε ένα μάθημα.

Συνέχεια...

---

Έχω λίγους, συγκεκριμένους και εφικτούς στόχους σε κάθε μάθημα.

---

Οι στόχοι μου αφορούν δεξιότητες επικοινωνίας και χρήσης της γλώσσας.

---

Σχεδιάζω **ποικιλία δραστηριοτήτων** γύρω από αυτούς τους στόχους.

- ▶ Συμβόλαιο τάξης (διαμορφώνεται από κοινού με τους μαθητές)
- ▶ Προσδοκίες και στόχοι στην αρχή κάθε μαθήματος
- ▶ Συνέπεια στους κανόνες και τους στόχους από όλους (διδασκτικό προσωπικό και μαθητές).
- ▶ Ρόλοι:
  - ο βοηθός του δασκάλου
  - ο επιμελητής των κανόνων
  - ο χρονομέτρης
  - αυτός που θα κάνει τη σύνοψη αύριο

**Τεχνικές που συμβάλλουν στην καλή λειτουργία της τάξης**

unicef 

for every child



Ενσωματώνοντας δραστηριότητες κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης και αξιοδότησης της πολύγλωσσης ταυτότητας στη γλωσσική διδασκαλία.

**ΦΤΟΥ ΚΑΙ ΒΓΑΙΝΩ!**

Σύνδεση στόχων  
(πολύ)γλωσσικής  
και ΚΣΜ  
ενδυνάμωσης

- <https://www.teach4integration.gr/wp-content/uploads/2019/07/Unicefweb.pdf>
- Μαθησιακοί στόχοι για την ελληνική γλώσσα στο A1
- Στόχοι ψυχοκοινωνικής μάθησης, ενδυνάμωσης, ανάπτυξης δεξιοτήτων ζωής, ενίσχυσης της ανθεκτικότητας, της σχολικής ετοιμότητας και της ικανότητας για αυτόνομη μάθηση
- Στόχοι αξιοδότησης της πολύγλωσσης ταυτότητας που ενδυναμώνουν το άτομο και οδηγούν σε συμπεριληπτικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα
- Στόχοι διευκόλυνσης της συμπερίληψης μαθητών με διαφορετικές δεξιότητες και διαφορετικό επίπεδο εξοικείωση με τη γλώσσα του σχολείου



# Βασικές αρχές για ένα συμπεριληπτικό περιβάλλον

Δραστηριοποίηση  
– ενεργός  
συμμετοχή

Ανάπτυξη  
δεξιοτήτων  
επικοινωνίας

Δημιουργία  
ομάδας –  
ανάπτυξη της  
συνεργασίας

Ανάπτυξη της  
δεξιότητας για  
μάθηση

Ενίσχυση θετικών  
συναισθημάτων

Ενδυνάμωση –  
επιβεβαίωση της  
ταυτότητας /  
πολυγλωσσία

Αναγνώριση των  
διαφορετικών  
ταχυτήτων

Κοινωνικές  
δεξιότητες -  
δεξιότητες ζωής



<p>Ο χώρος της τάξης διευκολύνει την επικοινωνία και τις βιωματικές δραστηριότητες ή τις δραστηριότητες σε ομάδες (διάταξη τύπου Π και διάταξη ομάδων εργασίας);</p>
<p>Υπάρχουν στην τάξη διαθέσιμα γλωσσικά στηρίγματα (εικόνες με λέξεις, λεξικά, χάρτες, αφίσες με λέξεις στις γλώσσας προέλευσης των μαθητών κ.ο.κ.);</p>
<p>Χρησιμοποίησα τρία τουλάχιστον διαφορετικά εκπαιδευτικά μέσα κατά τη διάρκεια του μαθήματος (πχ τον πίνακα, τον βιντεοπροβολέα, καρτέλες λεξιλογίου, φυλλάδια για εργασία σε ομάδες);</p>
<p>Χρησιμοποιώ μια ρουτίνα υποδοχής των παιδιών στην τάξη; (πχ τα περιμένω στην πόρτα, λέμε μια συνθηματική λέξη, μοιραζόμαστε ένα συναίσθημα)</p>
<p>Είχα στο τελευταίο μάθημά μου συγκεκριμένους στόχους, την επίτευξη των οποίων θα μπορούσα να ελέγξω (παρατηρώντας, για παράδειγμα, τους μαθητές να χρησιμοποιούν δομές που διδάχθηκαν στην τάξη);</p>
<p>Υπήρχε στο μάθημά μου η εργασία της ομάδας σε κύκλο;</p>
<p>Υπήρχε στο μάθημά μου χρόνος για εξατομικευμένη εργασία;</p>
<p>Υπήρχε στο μάθημά μου χρόνος για εργασία σε ζευγάρια (παιχνίδια ρόλων κ.ο.κ.);</p>

Υπήρχε στο μάθημά μου χρόνος για εργασία σε μικρές ομάδες;

Χρησιμοποιήθηκαν δύο τουλάχιστον από τις παραπάνω (6-9) διεργασίες διδασκαλίας και μάθησης;

Υπήρχε στο μάθημα πέρασμα από την εξάσκηση σε δύο τουλάχιστον από τις γλωσσικές δεξιότητες (Κατανόηση Προφορικού Λόγου, Παραγωγή Προφορικού Λόγου, Κατανόηση Γραπτού Λόγου, Παραγωγή Γραπτού Λόγου, Αλληλεπίδραση);

Είναι το μάθημά μου εστιασμένο στην ανάπτυξη δεξιοτήτων;

Υπήρχε στο μάθημα χρόνος για αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών;

Δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές να μιλήσουν για δικές τους εμπειρίες, βιώματα και συναισθήματα;

Αποτυπώνω (στον πίνακα, σε χαρτιά που αναρτώνται στους τοίχους της τάξης) τις γλωσσικές παραγωγές των μαθητών (στα ελληνικά, στις γλώσσες προέλευσής τους ή και σε άλλες γλώσσες);

Βοήθησε το τελευταίο μάθημα την πλειοψηφία των μαθητών να αποκτήσουν κάποια δεξιότητα επικοινωνίας που δεν είχαν πριν; Μπορώ να τους παρατηρήσω να χρησιμοποιούν τη δεξιότητα αυτή;

Είμαι σίγουρος /η ότι όλοι οι μαθητές μου κατανοούν τις οδηγίες ή τις εξηγήσεις που δίνω;

Υπήρχαν στο μάθημά μου σιωπηλοί – αποστασιοποιημένοι μαθητές;

Μπορώ να ερμηνεύσω τις αιτίες μη συμμετοχής και να σχεδιάσω μια στρατηγική εμπλοκής των μαθητών που δε συμμετέχουν;

Είναι η τάξη μου ένας χώρος που συμβάλλει στην ενδυνάμωση των μαθητών, στην ενίσχυση θετικών συναισθημάτων και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής (επικοινωνία, ομαδική εργασία, στοχοθεσία κ.ο.κ.);

Υπάρχουν στην τάξη μου παιδιά για τα οποία αισθάνομαι ότι χρειάζονται εξειδικευμένη υποστήριξη (ψυχολογική ή άλλη);

Γνωρίζω πού και πώς θα μπορούσα να παραπέμπω αυτά τα παιδιά;

Είναι το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιώ πολιτισμικά κατάλληλο (απαλλαγμένο από εθνικά, πολιτισμικά, κοινωνικά στερεότυπα ή στερεότυπα φύλου);

Χρησιμοποιώ αυθεντικό υλικό στο μάθημα (αντικείμενα, αυθεντικά κείμενα κ.ο.κ.);

Έχω κάποια στρατηγική ώστε οι νεοεισερχόμενοι μαθητές να μπορούν να ενταχθούν αρμονικά στην τάξη;

Ενθαρρύνεται η χρήση των γλωσσών προέλευσης των μαθητών ως εργαλείων που διευκολύνουν την ένταξή τους και συμβάλλουν στη δημιουργία ενός πλαισίου συμπερίληψης;

Λαμβάνω ανατροφοδότηση από τους μαθητές της τάξης μου; Γνωρίζω τι σκέφτονται για τα μαθήματά μας και σε ποιο βαθμό ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προσδοκίες τους;

Λαμβάνω ανατροφοδότηση από συναδέλφους μου σε σχέση με τις εκπαιδευτικές πρακτικές που εφαρμόζω στις τάξεις μου (ανταλλαγή επισκέψεων παρατήρησης, διάλογος, ανταλλαγή υλικού και πρακτικών);

# Ένα παράδειγμα Δραστηριότητα 1 - ΡΟΥΤΙΝΑ

- **Κάνε ό,τι κάνω**
- Χωρίζω την τάξη σε ομάδες
- Δημιουργώ έναν πίνακα βαθμολογίας
- Στέκομαι μπροστά στην ομάδα Α και κάνω 5 κινήσεις παντομίμας (πχ σηκώνομαι από στάση ξαπλωμένου, πλένω το πρόσωπό μου, βουρτσίζω τα δόντια μου, πίνω νερό, διαβάζω ένα βιβλίο) χωρίς να λέω τίποτα.
- Εξηγώ ότι τα παιδιά των άλλων ομάδων δεν μιλούν, εκτός αν πω «Η σειρά σας».
- Ορίζω το χρόνο που έχουν για να επαναλάβουν τις κινήσεις και τις λέξεις φράσεις αναλόγως (μισό ή ένα λεπτό).

# Δραστηριότητα 1

## - συνέχεια

- Τα παιδιά της ομάδας Α πρέπει α. να επαναλάβουν τις κινήσεις που έκανα με τη σειρά που τις έκανα και β. να συνοδεύσουν τις κινήσεις με την αντίστοιχη λέξη ή φράση.
- Για κάθε επιτυχημένη κίνηση στη σωστή σειρά η ομάδα παίρνει ένα βαθμό. Για κάθε επιτυχημένη σύνδεση της κίνησης με τη λέξη ή φράση που την περιγράφει η ομάδα παίρνει δύο βαθμούς. Αν, επομένως, η ομάδα καταφέρει να θυμηθεί και τις πέντε κινήσεις και να τις συνοδεύσει με τις αντίστοιχες λέξεις ή φράσεις **στη σωστή σειρά**, παίρνει 10 βαθμούς.



# Δραστηριότητα 1 – παρατηρήσεις

- Όταν στην τάξη μου έχω νεοεισερχόμενους μαθητές φροντίζω να κατανέμονται σε όλες τις ομάδες, ώστε να μην είναι όλοι μαζί. Οι μαθητές αυτοί, στο βαθμό που δεν είναι ακόμα εξοικειωμένοι με την ελληνική γλώσσα, θα συνεισφέρουν στις ομάδες τους κυρίως επαναλαμβάνοντας τις κινήσεις ή συνοδεύοντάς τες με περιγραφή στη γλώσσα προέλευσής τους.
- Για τα μικρότερα παιδιά μπορείτε να μειώσω τον αριθμό των κινήσεων που τους ζητάω να θυμηθούν (3-4) και να μη θέσω χρονικό όριο.
- Για τα μεγαλύτερα παιδιά μπορώ να ζητήσω έναν μεγαλύτερο αριθμό κινήσεων (6 ή 7) να θυμηθούν και να μιμηθούν τις κινήσεις που παρουσιάζονται με την αντίστροφη σειρά.

## Δραστηριότητα 1 - συνέχεια

- Κάθε ομάδα που καταφέρνει να συγκεντρώσει 10 μονάδες παίρνει το ρόλο του «μοντέλου» και προτείνει τη δική της σειρά κινήσεων, ξεκινώντας με την επόμενη σε σειρά ομάδα.

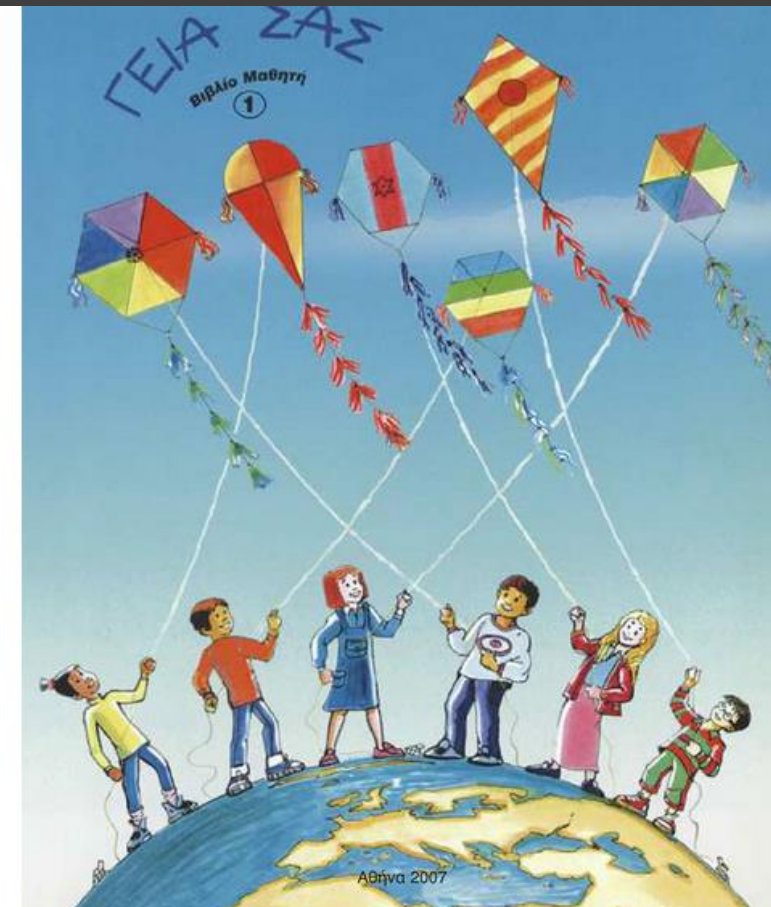
## Δραστηριότητα 1 - στόχοι

- Να εμπεδωθούν βασικές δομές και το απαραίτητο λεξιλόγιο για την περιγραφή της καθημερινότητας.
- Να εξασκηθούν στη συγκέντρωση και τη μνήμη.
- Να εξασκηθούν στην ταχύτητα αντίδρασης.
- Να αναπτύξουν δεξιότητα συνεργασίας.
- Να ενθαρρυνθεί η σωματική έκφραση.
- Να αξιοδοτηθεί η πολυγλωσσία και η διαγλωσσικότητα.



# Ιδέες για ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- [https://www.teach4integration.gr/wp-content/uploads/2019/08/VALITSAKI\\_2h\\_ekdosi.pdf](https://www.teach4integration.gr/wp-content/uploads/2019/08/VALITSAKI_2h_ekdosi.pdf)
- [https://www.teach4integration.gr/wp-content/uploads/2019/08/odigos\\_balitsaki.pdf](https://www.teach4integration.gr/wp-content/uploads/2019/08/odigos_balitsaki.pdf)



## Εκπαιδευτικό υλικό

- <https://www.teach4integration.gr/wp-content/uploads/2019/08/ENTAXEI-1-web.pdf>
- <https://www.teach4integration.gr/wp-content/uploads/2019/08/ENTAXEI-2-web.pdf>
- <https://www.teach4integration.gr/wp-content/uploads/2019/08/lekseis-eikones.pdf>
- <https://www.teach4integration.gr/wp-content/uploads/2019/08/Mathematical-Dictionary-FINAL.pdf>



Μικτή Μάθηση



## AKELIUS E-COURSE

μαθήματα ελληνικών για αρχάριους, συμβατά με τα προγράμματα των ΤΥ και των ΔΥΕΠ

- <https://www.teach4integration.gr/wp-content/uploads/2020/05/AkeliusGRFinal-scaled.jpg>
- <https://languages.akelius.com/subjects/el>

# Accelerated Learning Program

---

- Το Accelerated Learning Program είναι μια συνεργασία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του Γραφείου της UNICEF στην Ελλάδα.
- Αναπτύχθηκε σε στενή συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής με σκοπό να υποστηρίξει τους μαθητές με προσφυγικό / μεταναστευτικό υπόβαθρο στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, αλλά και κάθε μαθητή / μαθήτρια που χρειάζεται επιπλέον υποστήριξη, ώστε να ανταποκριθούν με επάρκεια στα γνωστικά αντικείμενα των Μαθηματικών, της Φυσικής, της Χημείας, της Βιολογίας και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.
- Ο σχεδιασμός του είχε ως αφετηρία τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μαθητές αυτοί, όχι μόνο εξαιτίας του γλωσσικού φραγμού αλλά και λόγω των συχνά σημαντικών διαστημάτων που έχουν μείνει εκτός εκπαίδευσης.
- Στον πυρήνα του βρίσκεται ένα πλαίσιο μάθησης με εστίαση στις δεξιότητες και τις θεμελιώδεις γνώσεις των τριών χρόνων του Γυμνασίου, γύρω από το οποίο αρθρώνονται έντυπα και ψηφιακά υλικά για τους μαθητές, οδηγοί για τους εκπαιδευτικούς, γλωσσάρια για τις βασικές έννοιες και δοκιμασίες αποτίμησης γνώσεων και δεξιοτήτων.



Μαθηματικά<sup>01</sup>

Φυσική<sup>02</sup>

Χημεία<sup>03</sup>

Βιολογία<sup>04</sup>

Ιστορία<sup>05</sup>

Κοινωνική Πολιτική Αγωγή<sup>06</sup>



Αρχική

Το Έργο

Συντελεστές

Χρήσιμο Υλικό

Νέα



09

1

06

Accelerated  
learning  
programme

- <https://alp.teach4integration.gr/>





<https://lang.teach4integration.gr/>

- Μια πλατφόρμα εκμάθησης βασικών ελληνικών, αγγλικών και στοιχείων μαθηματικών σε συνεργασία UNICEF και ELIX.
- Με την αξιοποίηση βίντεο και απλών δραστηριοτήτων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικό υλικό στο πλαίσιο ενός μαθήματος διά ζώσης ή εξ αποστάσεως, ή και αποκλειστικά ως υλικό αυτομάθησης.





Με υποστήριξη σε  
αραβικά και φαρσί

- <https://lang.teach4integration.gr/>

## Με τη δική τους φωνή

- *Εγώ σαν ένας μαθητής που πηγαίνει στο ελληνικό σχολείο, θέλω περισσότερα πράγματα όχι μόνο για εμάς τους πρόσφυγες, αλλά για όλους τους μαθητές.  
(Αλί, Αφγανιστάν)*

## Φωνές...

- *Θα έλεγα ότι είμαι τυχερή που λίγο πριν από τη σύνταξη, βρέθηκα σε αυτή τη συνθήκη. Και θυμήθηκα τι σημαίνει να είσαι εκπαιδευτικός και γιατί είχα διαλέξει αυτές τις σπουδές και αυτό το επάγγελμα. Αλήθεια, τυχερή και ευλογημένη αισθάνομαι. (Εκπαιδευτικός 47, ΤΥ, Μάιος 2018)*